

Nr 43.

Ankom till riksdagens kansli den 24 maj 1940 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 13 § lagen den 31 mars 1938 (nr 87) angående skyldighet för kommuner och enskilda att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behov (rekvisitionslagen).

Genom en den 10 maj 1940 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 252, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

Lag

om ändrad lydelse av 13 § lagen den 31 mars 1938 (nr 87) angående skyldighet för kommuner och enskilda att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behov (rekvisitionslagen).

Härigenom förordnas, att 13 § lagen den 31 mars 1938 angående skyldighet för kommuner och enskilda att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behov (rekvisitionslagen)¹ skall erhålla följande ändrade lydelse:

13 §.

Ersättning, som — — — genom besvär.

Ersättning, som icke skall utgå efter taxa, bestämmes av den lokala värderingsnämnden, dock att där nämnden finner skälig anledning antaga, att ersättningen bör skattas till högre belopp än tjugutusen kronor, nämnden ofördröjligen skall hänskjuta frågan om ersättning till riksvärderingsnämndens omedelbara avgörande.

Denna lag träder i kraft omedelbart efter utfärdandet. Den nya ordningen för ersättnings bestämmande skall tillämpas jämväl i fall, där rekvisition skett före denna lags ikraftträdande men riksvärderingsnämnden ännu ej tagit befattning med ersättningsfrågan.

¹ Senaste lydelse se 1939: 295.

Beträffande de skäl som ligga till grund för förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Vid rekvisition av förnödenheter eller tjänstbarheter enligt rekvisitionslagen den 31 mars 1938 (nr 87) gäller som regel, att ersättning skall lämnas för det rekvirerade. Enligt 5 § i lagen skall dock ersättning icke utgå i vissa i paragrafen angivna fall. Bland annat gäller detta vid rekvisition av kvarter. Därest inkvartering pågår under så lång tid, att kvartervärden därigenom åsamkas särskilda kostnader eller avsevärda olägenheter, må dock ersättning utgå med skäligt belopp.

Av rekvisition föranledd ersättning, som icke skall utgå efter taxa, bestämmes, därest ersättningsbeloppet icke skäligen anses böra skattas till högre belopp än 20,000 kronor, i första instans av de lokala värderingsnämnder, som enligt lagens 11 § skola tillsättas för varje landstingsområde eller stad, som icke deltagar i landsting. Från denna allmänna regel beträffande ersättningens bestämmande har dock i 13 § tredje stycket stadgats det undantaget, att ersättning för kvarter, som enligt 5 § må ifrågakomma, skall oavsett värdet bestämmas av den för riket i dess helhet tillsatta riksvärderingsnämnden. Vid bestämmandet av ersättning i dylika fall skall enligt bestämmelserna i 29 § rekvisitionsförordningen den 10 juni 1938 (nr 304) tillämpas följande procedur: sedan kvartervärden inlämnat räkning till vederbörande militära myndighet och denna efter erforderlig besiktning insänt räkningen jämte eget utlåtande till länsstyrelsen för att tillställas den lokala nämnden, överlämnar den lokala nämnden ärendet jämte eget yttrande till riksvärderingsnämnden. Riksvärderingsnämnden har därefter att, sedan sakägarna kallats, företaga ärendet till avgörande.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 april 1940 har riksvärderingsnämnden gjort framställning om ändring av de förenämnda bestämmelserna rörande behandlingen av frågor om ersättning för kvarter samt därvid anført bland annat följande:

Sedan under slutet av år 1939 förordnande meddelats, att vissa delar av krigsmakten skulle ställas på krigsfot, har å därav berörda orter, varå alltså rekvisitionslagens bestämmelser blivit tillämpliga, inkvartering förekommit i betydande omfattning. Intill denna dag hava icke mindre än 218 ärenden om ersättning för inkvartering underställts riksvärderingsnämndens prövning och enligt vad nämnden erfarit läser från ett län ytterligare bortåt ettusen dylika ärenden vara att förvänta. I samtliga av riksvärderingsnämnden avgjorda ärenden med undantag av ett har i enlighet med den lokala nämndens tillstyrkan sådant fall ansetts vara för handen att ersättning skäligen bör utgå och i fråga om ersättningarnas belopp har avvikelser från den lokala nämndens hemställan skett i 18 fall, således mindre än 9 procent.

Efter sålunda vunnen erfarenhet vill riksvärderingsnämnden ifrågasätta, huruvida den särställning, som i rekvisitionslagen gjorts åt kvartersärenden, lämpligen bör bibehållas. Det är uppenbart att, därest ytterligare delar av krigsmakten bliva ställda på krigsfot, inkvarteringsärendena komma att öka i en omfattning, som skulle medföra allvarliga olägenheter för riksvärderings-

nämndens verksamhet. Jämväl i den enskilde sakägarens intresse synes ett snabbare avgörande än vad som med nuvarande procedur är möjligt vara önskvärt. Olägenheter av att anförtro den lokala nämnden även dessa ärenden, av vilka det största antalet måste anses vara av enkel beskaffenhet, synas icke vara att befara. Tveksamma eller uppenbart felaktiga beslut kunna ju såväl av kronans ombud vid den lokala nämnden som av den enskilde sakägaren genom besvär dragas under riksvärderingsnämndens prövning.

I anslutning till vad sålunda anförts har riksvärderingsnämnden hemställt om vidtagande av sådana ändringar i rekvisitionsförfattningarna, att frågor om ersättning för kvarter måtte komma att behandlas i samma ordning som andra enligt författningarna uppkommande ersättningsfrågor, varvid den nya ordningen syntes böra göras tillämplig även i fall, där rekvisitionen skett före den nya lagstiftningens ikraftträdande men riksvärderingsnämnden ännu ej tagit befattning med ersättningsfrågan.

I propositionen anför föredragande departementschefen — efter att hava omnämnt riksvärderingsnämndens framställning — bland annat följande:

»Såsom av riksvärderingsnämndens förenämnda skrivelse framgår hava erfarenheterna från den senaste tiden visat, att man vid krigsmaktens ställande på krigsfot har att räkna med att ärenden rörande ersättning för inkvartering skola förekomma i betydande omfattning. Fara föreligger därför för att dessa ärenden, därest det omedelbara avgörandet av desamma även i fortsättningen skall ankomma på riksvärderingsnämnden, komma att taga så stor del av denna nämnds arbetstid i anspråk, att allvarliga olägenheter komma att uppstå för nämndens verksamhet i övrigt. Härtill kommer, att den nuvarande proceduren medför en förlängning av tiden för ersättningsärendenas avgörande, som många gånger kan vara olämplig för den enskilde sakägaren. Såsom riksvärderingsnämnden framhållit måste det övervägande antalet inkvarteringsärenden anses vara av enkel beskaffenhet. Med hänsyn härtill synes det icke behöva väcka några betänkligheter att överlåta det omedelbara avgörandet av dessa ärenden till de lokala värderingsnämnderna i enlighet med de regler, som gälla för övriga ersättningsärenden, d. v. s. i sådana fall där ersättningen skäligen icke anses böra skattas till högre belopp än 20,000 kronor.»

Det genom propositionen framlagda lagförslaget innebär att den nu i 13 § rekvisitionslagen förekommande bestämmelsen, att frågor om ersättning för kvarter alltid skola handläggas av riksvärderingsnämnden, utgår ur paragrafen. I följd härav komma nämnda frågor, i likhet med andra frågor om ersättning som ej utgår efter taxa, att i första instans avgöras av de lokala värderingsnämnderna såvida ej ersättningen antages böra skattas till högre belopp än 20,000 kronor. Den nya ordningen skall tillämpas jämväl i sådana fall, där rekvisitionen skett före lagens ikraftträdande men riksvärderingsnämnden ännu ej tagit befattning med ersättningsfrågan.

Utskottet.

Utskottet har vid sin granskning av det genom propositionen framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 24 maj 1940.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Schlyter*, *Gärde*, *Karl Emil Johanson**, *Wagnsson*,
Branting, *Caap*, *Brandt* och *Anton Svensson*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist*, *Hedlund* i Östersund, *Berg**, *Larsson*
i Hede, *Lindberg* i Stockholm, *Werner* i Höjen, *Hansson* i Vännäsby och *Nilson* i
Eskilstuna.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
